

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครู ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัว*

วรวิทย์ ตันเหลียง

รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัว

สังกัดสำนักการศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี

*Corresponding author e-mail: worawitaim@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ พัฒนารูปแบบ ศึกษาผลการใช้รูปแบบ และประเมินและปรับปรุงรูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 11 คน และครูผู้สอน 62 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น 0.957 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบบันทึกการสนทนาและถอดบทเรียน แบบประเมินและบันทึกผลการใช้รูปแบบ แบบประเมินความสามารถครูและแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริหารและครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเป็นงานเฉพาะ ส่วนใหญ่ครูขาดความรู้ และทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้บริหารต้องร่วมพัฒนารูปแบบและออกแบบการเรียนรู้กับครู และร่วมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการทำงานให้มีความเป็นกัลยาณมิตร 2) ผลการพัฒนารูปแบบ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ (2PLCEE Model) และปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ 3) ผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ ทั้งกลุ่มนักร้องและกลุ่มทดลองจริง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ 4) ผลการประเมินความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศของครูผู้สอนทั้งกลุ่มนักร้องและกลุ่มทดลองจริง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ; การบริหารจัดการการนิเทศ; การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

*Received: 15 January 2024, Revised: 2 March 2024, Accepted: 2 March 2024

Development of a supervision management model to promote teachers' ability to manage learning according to the professional learning community guidelines of Thesaban 2 Nongbua School*

Worawit Tanliang

Thesaban 2 Nong Bua School, Education Office , Ubon Ratchathani Municipality

*Corresponding author e-mail: worawitaim@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the needs for developing the model, develop the model, and study the results of using the model. and evaluate and improve the model. The sample group includes educational institution administrators: 11 people and teachers: 62 people. Tools used in the research include questionnaires; Reliability value: 0.957, in-depth interviews, conversation recording and lesson transcript form, evaluation form and record of results using the format, teacher competency assessment form and satisfaction assessment form. Statistics used in data analysis include percentage, mean, and standard deviation. The results of the research found that 1) Administrators and teachers have a necessary need to develop a supervisory management model, overall, the average was at a high level. From the in-depth interviews, it was found that organizing learning according to the guidelines for creating professional learning communities is a specific task. Most teachers lack knowledge and skills in organizing active learning. Administrators must jointly develop learning models and designs with teachers. and jointly create an organizational culture that is conducive to working in a friendly manner. 2) The results of the model development have 5 elements: principles, objectives, and conditions for using the model, supervision management process (2PLCEE Model) and factors supporting the supervision management process 3) Results of using the supervision management model. Both the pilot group and the actual experimental group, overall, the average was at a high level and 4) the results of the evaluation of teachers' ability to manage learning, overall, the average is at a high level and satisfaction with the supervision management model of teachers in both the pilot group and the actual experimental group, overall, the average is at a high level.

Keywords: Model development; Supervision management; Creating a professional learning community

*Received: 15 January 2024, Revised: 2 March 2024, Accepted: 2 March 2024

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยระบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เป็นเวทีของครูที่เป็นนักปฏิบัติมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีปฏิบัตินำผลของการปฏิบัติมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนได้เรียนรู้มีการพัฒนาด้านสติปัญญาที่ซับซ้อน เพื่อเตรียมตัวออกไปใช้ชีวิตในสังคมผ่านการเรียนรู้ที่ไม่เน้นสอนวิชา แต่เน้นความเจริญงอกงามของมนุษย์ ด้วยการเรียนรู้จากการที่นักเรียนลงมือปฏิบัติครูเปลี่ยนจากผู้สอนวิชามาเป็นโค้ช (Coach) สร้างชุมชนการเรียนรู้ในทางวิชาชีพครูร่วมมือร่วมพลังกันปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู (Mitchell and Sackney, 2001) สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2556) ที่ระบุว่า นอกจากครูแล้วผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันรวมทั้งกำหนดบทบาทในการจัดการเรียนรู้ของครูให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และแนวคิดของ สุพัทธ์ พิบูลย์ (2556) ที่ได้ให้ความสำคัญของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูว่า เป็นการนำไปสู่การได้ครูดี มีคุณภาพ ครูต้องมีศักยภาพและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องมีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการสอนที่หลากหลาย ตรงตามศักยภาพผู้เรียน มีการพัฒนาหรือยกระดับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาผู้เรียนอย่างครอบคลุมทุกด้าน เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของ

การบริหารจัดการในโรงเรียนให้สอดคล้องหรือมุ่งเน้นการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน จึงเป็นแนวทางสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วนเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เกิดความยั่งยืน ตามนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2560-พ.ศ.2579) และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านที่ 3 การส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภทเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ เป็นมืออาชีพ และมีทักษะวิชาชีพขั้นสูง เพื่อเร่งพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนได้ รวมทั้งการนิเทศการศึกษาก็ยังเป็นกระบวนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อที่จะเสริมสร้างหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ของครูให้เป็นไปตามแนวทางชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ และให้เกิดประสิทธิผลในการเรียนของผู้เรียน ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์จะต้องอาศัยการจัดการงานอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการสำคัญที่ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการคือการนิเทศการศึกษา โดยต้องเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินการต้องมีระบบและขั้นตอน มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศอย่างต่อเนื่อง มีการสังเกตการณ์ มีการวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีการประเมินผล มีการสร้างแรงจูงใจ มีแนวทางปรับปรุงแก้ไขที่ชัดเจน ผู้นิเทศต้องมีความเชี่ยวชาญรวมถึงมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม (วัชราน เล่าเรียนดี, 2550) ดังนั้นการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสมรรถนะหลักที่สำคัญของครู

ตามประกาศของคณะกรรมการคุรุสภา (ราชกิจจานุเบกษา, 2556) ที่ได้ออกประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สารความรู้สมรรถนะ และประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ ในด้านความเป็นครู ครูต้องเป็นผู้รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน สอดคล้องกับสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน 6 สมรรถนะ ที่เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับครูสมรรถนะสูง พบว่า สมรรถนะหลักของครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0 คือครูต้องมีทักษะทางวิชาชีพ ในทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน (Pedagogical skills) มีความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้หลักและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อีกทั้งการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนในปัจจุบัน ครูต้องมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีทักษะการบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างมืออาชีพ การวิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียนในระดับบุคคล มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจและเสริมสร้างกำลังใจผู้เรียน รวมทั้งมีทักษะการหลอมรวมบูรณาการสื่อ เทคโนโลยีและเนื้อหาสู่วิธีสอน (TPACK) ซึ่งเป็นสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูที่ประกาศโดยกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

การนิเทศการศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งสามารถช่วยให้ครูมองเห็นศักยภาพของตนเองอย่างชัดเจน จากข้อมูลสะท้อนกลับและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้นิเทศ ดังที่วัชรา เล่าเรียนดี (2550) ได้กล่าวไว้ว่าการนิเทศเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษาที่มุ่งปรับปรุงกระบวนการสอน อย่างต่อเนื่องซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการนิเทศการศึกษาคือกระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนและกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครูเพื่อให้ส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา เป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียนโดยผ่านครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อมุ่งให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น โดยที่พฤติกรรมของครูย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน หากครูได้แสดงถึงความรู้ความสามารถและพฤติกรรมที่เหมาะสมแล้วคุณภาพของนักเรียนก็จะดีควบคู่กันไปด้วย (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548) เพราะจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาเป็นไปเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนางานในวิชาชีพของตนเองได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลถึงผู้เรียนและคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมในที่สุด (วัชรา เล่าเรียนดี, 2556) ซึ่งภาระงานที่สำคัญต่อการนิเทศการศึกษาเพื่อการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้นิเทศจะต้องให้การช่วยเหลือครูโดยตรง การพัฒนากลุ่ม การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาวิชาชีพ การวิจัยเชิงปฏิบัติการและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Glickman, 2010)

โรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว สังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครอุบลราชธานี เป็นโรงเรียนที่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและได้นำแนวคิดการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเข้ามาเป็นพื้นฐานสำคัญในกระบวนการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ดังจะเห็นได้จากการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาตนเองผ่านหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การปฏิบัติงานภายใต้แนวคิด

ชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ และในทุกหลักสูตรฝ่ายบริหารได้ติดตาม กำกับดูแลและประเมินผลการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องผ่านการนิเทศภายใน และทุกเดือนจะมีการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบปัญหาในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองเพื่อเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น (โรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว, 2565) และข้อมูลจากการประชุม สรุปลงและอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้ โอกาสในการพัฒนาและการเสนอแนะเพื่อหาทางออกในการแก้ปัญหาต่างๆ ในด้านการจัดการเรียนรู้ กระบวนการทำงานของครูและบุคลากรทุกคน รวมทั้งความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาทุกด้านที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ส่วนใหญ่พบว่า ครูต้องการให้ผู้บริหาร นิเทศ ติดตาม ประเมินผลโดยมุ่งเน้นการทำงานแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ไม่เน้นการแข่งขันแต่ให้มีบรรยากาศของความร่วมมือในทุกกิจกรรม สนับสนุนให้สร้างภาคีเครือข่ายในการพัฒนาทั้งในระดับสายชั้น ระดับโรงเรียนและระดับเทศบาล นอกจากนี้ยังสะท้อนว่าหากมีระบบหรือรูปแบบการบริหารจัดการบุคลากรที่ดีแล้วน่าจะสามารสร้างบรรยากาศการทำงานแบบกัลยาณมิตรมากขึ้น และต้องการให้มีการนิเทศที่ไม่สร้างภาระและความเครียดเพิ่มขึ้น ไม่แข่งขันแต่เน้นการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน มากกว่าการมุ่งผลสัมฤทธิ์หรือจัดลำดับความสามารถมากเกินไป (ธนกร โทณสิน และสมชาย ชัยรินทร์, 2565 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลดังกล่าว การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศจึงนับเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาครูเพื่อให้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้และให้สอดคล้องกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ซึ่งครูจะมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้นั้น นอกจากการเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเสร็จสิ้นแล้วจะต้องนำความรู้และทักษะที่ได้รับมาต่อยอดและประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนจริง จึงจะเกิดทักษะที่เห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม ทั้งนี้การนำความรู้และทักษะไปใช้จริงผู้บริหารจำเป็นต้องมีดำเนินการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการช่วยเหลือ หนุนเสริมและพัฒนาไปพร้อมกับครู รวมทั้งใช้กระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ตรงจุด และเหมาะสมกับครูอย่างแท้จริง ซึ่งการทำงานภายใต้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพได้ให้ความสำคัญกับการสร้างภารกิจร่วมมองเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีการทำงานแบบกัลยาณมิตรที่มุ่งช่วยเหลือ เติมเต็ม และลดความโดดเดี่ยวของการเผชิญภาระงานและเผชิญปัญหาการจัดการเรียนรู้เพียงลำพังเหมือนในอดีตที่ผ่านมา ด้วยทุกเหตุผลดังกล่าวอ้างมาทั้งหมด ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่รับผิดชอบงานฝ่ายวิชาการ และงานพัฒนาบุคลากร จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว เพื่อให้ครูได้รับประโยชน์หลักและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว
4. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยทั้งหมด 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ ประกอบด้วย 1) สำรวจข้อมูลและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs) ในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ 2) ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ความเป็นไปได้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ 3) สังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยด้านการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ และ 4) สังเคราะห์และบูรณาการองค์ความรู้ด้านการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ

ระยะที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ ประกอบด้วย 1) อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ดำเนินการนิเทศการศึกษาหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) จัดกิจกรรมสนทนาและอภิปรายกลุ่ม และถอดบทเรียนการพัฒนาความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 4) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ระยะที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ เพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ ครั้งที่ 1 กับกลุ่มเป้าหมายโรงเรียนเทศบาล ๓ สามัคคีวิทยาการ ในกลุ่มนำร่อง (Pilot Group) 2) ประเมินผลการนำไปใช้ด้วยแบบประเมิน และแบบบันทึกผลหลังการ

ใช้รูปแบบ แล้วนำผลการวิจัยมาแก้ไขปรับปรุง 3) ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ ครั้งที่ 2 ในกลุ่มทดลองจริง และ 4) เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบรูปแบบที่พร้อมที่จะนำไปใช้

ระยะที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) เป็นการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ (Development: D₂) เพื่อพัฒนาความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ 2) ประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ และ 3) เผยแพร่รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ ได้แก่ ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ หน่วยงานทางการศึกษา ช่องทางการสื่อสารในระบบออนไลน์ รวมทั้งเผยแพร่ในสถานศึกษาทั้งภายในและภายนอกสังกัด

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

a. ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครอุบลราชธานี จำนวน 11 คน ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมดเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว และครูผู้สอนของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว จำนวน 62 คน ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมดเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

b. กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

i. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครอุบลราชธานี จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสาเหตุและแนวการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว และแบบบันทึกการสนทนาและถอดบทเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) จากผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ 5 ปีขึ้นไป และผ่านการอบรมด้านการทำงานตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาแล้วอย่างน้อย 2 ครั้ง

ii. ครูผู้สอนของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว จำนวน 15 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสาเหตุและแนวการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แบบบันทึกการสนทนาและถอดบทเรียน แบบบันทึกผลการอบรมเชิงปฏิบัติการและแบบบันทึกผลการนิเทศหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) จากครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ 5 ปีขึ้นไป และผ่านการอบรมด้านการทำงานตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาแล้วอย่างน้อย 2 ครั้ง

iii. ครูผู้สอนของโรงเรียนเทศบาล ๓ สามัคคีวิทยาคาร จำนวน 30 คน อำเภอเมือง

จังหวัดอุบลราชธานี เป็นกลุ่มทดลองใช้ครั้งที่ 1 กลุ่มนำร่อง (Pilot Group) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) จากครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ 5 ปีขึ้นไป และผ่านการอบรมด้านการทำงานตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาแล้วอย่างน้อย 2 ครั้ง

2.2.4 ครูผู้สอนของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว จำนวน 62 คน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานีเป็นกลุ่มทดลองใช้ครั้งที่ 2 กลุ่มทดลองจริง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558)

3. ด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

a. ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

b. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์มาจากสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

3.2.1 การสร้างทีมทำงานในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ (Team teaching and Learning)

3.2.2 การบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างมืออาชีพ (Classroom management)

3.2.3 การวิเคราะห์และพัฒนาผู้เรียนในระดับบุคคล (Individual Development Plan)

3.2.4 การสร้างแรงจูงใจและเสริมสร้างกำลังใจผู้เรียน (Motivation)

3.2.5 การหลอมรวมบูรณาการสื่อ เทคโนโลยีและเนื้อหาสู่วิธีสอน (TPACK)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4 ระยะ ประกอบด้วย

a. ระยะที่ 1 ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัญหา แนวทางการแก้ปัญหาและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ และแบบบันทึกการสนทนาและถอดบทเรียน

b. ระยะที่ 2 ได้แก่ แบบบันทึกผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการนิเทศภายในสถานศึกษา แบบบันทึกผลการนิเทศการศึกษาหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและการนิเทศภายในสถานศึกษา

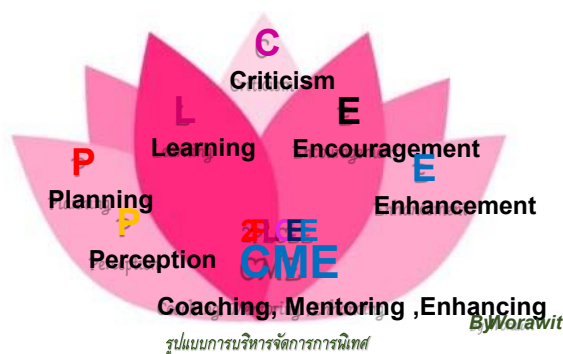
a. ระยะที่ 3 ได้แก่ แบบประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว แบบบันทึกผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว

4.4 ระยะที่ 4 ได้แก่ แบบประเมินความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และแบบประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ (Needs) เป็นการให้ข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา (The Needs of school) ความต้องการจำเป็นของครูและนักเรียน (The Needs of teachers and students) และความต้องการจำเป็นของเนื้อหา (Needs from the Subject Matter) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นตัวชี้วัด พบว่า ประเด็นตัวชี้วัด ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา และความต้องการจำเป็นของเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นประเด็นความต้องการจำเป็นของครูและนักเรียน ค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ 4) ขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ (2PLCEE Model) มี 6 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นที่ 1 รับรู้ปัญหาและตั้งเป้าหมายร่วมกัน (Perception : P) ขั้นที่ 2 วางแผนอย่างมืออาชีพ (Planning : P) ขั้นที่ 3 จัดการเรียนรู้เชิงรุกคัดสรร (Learning : L) ขั้นที่ 4 วิพากษ์เพื่อเรียนรู้ (Criticism : C) ขั้นที่ 5 สร้างกำลังใจและสะท้อนผล (Encouragement : E) ขั้นที่ 6 หนุนเสริมและสร้างทีมพัฒนา (Enhancement : E) และ 5) ปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยที่ 1 ระบบการสอนแนะ (Coaching) ปัจจัยที่ 2 ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) และปัจจัยที่ 3 ระบบประเมินผล (Evaluating) แสดงดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 : รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว

5. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศในกลุ่มนำร่อง (Pilot Group) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และกลุ่มทดลองจริง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามหลักการ วัตถุประสงค์ เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบในกลุ่มนำร่อง (Pilot Group) พบว่าองค์ประกอบด้านขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก โดยในขั้นที่ 3 จัดการเรียนรู้เชิงรุกคัดสรร (Learning : L) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับมาก ส่วนในกลุ่มทดลองจริง พบว่าองค์ประกอบด้านปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในองค์ประกอบด้านหลักการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับมาก

6. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ด้านการสร้างแรงจูงใจและเสริมสร้างกำลังใจผู้เรียน (Motivation) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการหลอมรวมบูรณาการสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้วิธีสอน (TPACK) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับมาก และมีความเหมาะสมในทุกองค์ประกอบ โดยขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศควรเพิ่มขึ้นตอนย่อยที่ 1 รับรู้ปัญหาและตั้งเป้าหมายร่วมกัน ในด้านครูรับรู้ความสามารถ จุดเด่น และจุดที่ควรแก้ไขได้ ขั้นตอนย่อยที่ 3 จัดการเรียนรู้เชิงรุกคัดสรร ในด้านการวิเคราะห์สภาพผู้เรียนเพื่อคัดสรรวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนรายกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ส่วนผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ของครูผู้สอนในกลุ่มนำร่อง (Pilot Group) โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และครูผู้สอนในกลุ่มทดลองจริง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบในกลุ่มนำร่อง (Pilot Group) พบว่าครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบด้านปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความพึงพอใจต่อองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ (Implementation) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับมาก ส่วนในกลุ่มทดลองจริง พบว่าครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบด้านปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในองค์ประกอบด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ (Implementation) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั้ง 3 ด้าน คือ ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา (The Needs of school) ความต้องการจำเป็นของครูและนักเรียน (The

Needs of teachers and students) และความต้องการจำเป็นของเนื้อหา (Needs from the Subject Matter) เพื่อให้ครอบคลุมข้อมูลทุกด้าน เพราะการพัฒนาแบบฉบับจำเป็นต้องมีข้อมูลที่แสดงถึงความพร้อม มีความสอดคล้องและสะท้อนความต้องการจำเป็น (Needs) ที่มาจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง ผลการวิจัยของ Timperley et al. (2007) ระบุสอดคล้องว่า การพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนนั้นต้องออกแบบวิธีการพัฒนาให้เชื่อมโยงกับความต้องการของผู้เรียนเป็นประเด็นสำคัญ เพราะความต้องการของผู้เรียนจะเป็นแรงผลักดันในผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดการพัฒนาคำสั่งส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาในที่สุด และสุวิมล ว่องวาณิช (2558) เสนอแนะเพิ่มเติมว่า การศึกษาความต้องการความจำเป็นนับเป็นเครื่องมือบริหารที่มีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถกำหนดแผนงานที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน ป้องกันการสูญเสียทรัพยากรกับการดำเนินงานที่ไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์การดำเนินงานมาอย่างแท้จริง ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นด้านเนื้อหาวิชานั้นก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะเป็นเสมือนการกำหนดกรอบแนวทางในการพัฒนางานวิจัย ดังแนวคิดของ Dick and Carey (1996 : 2-7) และวารินทร์ รัศมีพรหม (2542) ที่เสนอว่า ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในด้านแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจะต้องวิเคราะห์ปัญหา หรือประเมินความต้องการเพื่อให้ได้รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา การประเมินความต้องการเป็นการกำหนดให้เข้าใจว่าการสอนที่จะทำการออกแบบและพัฒนานั้นต้องการแน่แท้หรือไม่ รวมถึงการวิเคราะห์นักเรียน คุณลักษณะของผู้เรียนทั้งด้านเพศ อายุ พื้นฐาน สังคม เศรษฐกิจ ความถนัด แรงจูงใจ ความรู้พื้นฐานเดิมที่มีมาก่อน รวมทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคลและรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles)

2. ผลการพัฒนาแบบการบริหารจัดการกรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว มีองค์ประกอบครบถ้วนและครอบคลุมทั้งด้านหลักการ วัตถุประสงค์ เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ขั้นตอนการบริหารจัดการกรณีศึกษา (2PLCEE Model) ทั้ง 6 ขั้นตอนหลัก และ 30 ขั้นตอนย่อยซึ่งถือเป็นกิจกรรม หรือแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับขั้นตอนหลัก และปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการบริหารจัดการกรณีศึกษา ล้วนแล้วมีความสอดคล้องกันเพื่อนำไปส่งเสริมความสามารถครูให้บรรลุความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพใน 5 ด้าน ทั้งนี้องค์ประกอบของรูปแบบที่มีทั้งความสอดคล้องและความครอบคลุมในทุกมิติ ได้เป็นปัจจัยบ่งชี้ได้ว่า รูปแบบการบริหารจัดการกรณีศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงพอที่จะพัฒนาครูได้ เป็นไปตามหลักการ วัตถุประสงค์ และขั้นตอนการบริหารจัดการกรณีศึกษา โดยสอดคล้องกับหลักการทั้ง 5 ข้อ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาแบบทั้ง 3 ข้อ ดังที่ผลการวิจัยของนักวิชาการหลายท่านที่ได้พัฒนาแบบการบริหารจัดการ รูปแบบกรณีศึกษา และรูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของสายฝน แสนใจพรหม (2561) ที่ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ด้านสุขอนามัยของโรงเรียนบนพื้นที่สูง และพบว่า รูปแบบประกอบด้วย หลักการพัฒนาครู กระบวนการพัฒนาครู และการติดตามผล ผลวิจัยของสุจิตา การิมิ (2562) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบออนไลน์โดยใช้แนวคิดการพัฒนา

บทเรียนร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้การสอนสะเต็มศึกษาของครู
ประถมศึกษา และพบว่ารูปแบบประกอบด้วย ทีมเรียนรู้ ผู้อำนวยการผู้อำนวยความสะดวก ผู้เชี่ยวชาญ เทคโนโลยี
สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน ปฏิสัมพันธ์และบริบทของโรงเรียน การดำเนินกิจกรรมของชุมชน แรงจูงใจ
และแหล่งเรียนรู้ ผลวิจัยของมยุรี เจริญศิริ (2563) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้
เชิงวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริม
ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา และพบว่า รูปแบบประกอบด้วย
หลักการ วัตถุประสงค์ เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้และกระบวนการ 5 ขั้นตอน นอกจากนี้ยัง
สอดคล้องกับงานวิจัยด้านการพัฒนารูปแบบการนิเทศ ได้แก่ วิรัตน์ แก้วสุด และคณะ (2561) ที่ศึกษาการ
พัฒนารูปแบบการนิเทศ PDER เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้น
กระบวนการ PLC สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 และ
พบว่า รูปแบบประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ และการวัดผลประเมินผล
และผลวิจัยของพิมพ์ฉัตรชญา เทียนเจษฎา (2564) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการ
ขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ระดับปฐมวัย และ
พบว่า มีองค์ประกอบระดับศักยภาพของบุคคล ศักยภาพระหว่างบุคคล และระดับศักยภาพขององค์กร
และได้รูปแบบการนิเทศ 6 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการนิเทศ การวัดผล
และประเมินผล และกลไกส่งเสริมการนิเทศการสอน

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศในกลุ่มนำร่อง (Pilot Group) โดยภาพรวมมี
ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และกลุ่มทดลองจริง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามหลักการ
วัตถุประสงค์ เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศ ทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจาก
รูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศมีความสมบูรณ์ ครอบคลุมทุกองค์ประกอบและสัมพันธ์กับลักษณะของ
การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่ถือเป็นนโยบายหลักต่อการนำไป
ปรับใช้ในกระบวนการทำงานกับบุคลากรในสถานศึกษาปัจจุบัน โดยเฉพาะขั้นตอนการบริหารจัดการ
การนิเทศ (2PLCEE Model) ทั้ง 6 ขั้นตอนหลัก 30 ขั้นตอนย่อยมีความสอดคล้องกับธรรมชาติของการ
ปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา มีความหลากหลาย ลุ่มลึก เหมาะสมกับธรรมชาติของครูและนักเรียน รวมทั้งมี
ปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศใน 3 ระบบ ได้แก่ ระบบการสอนแนะ ระบบพี่เลี้ยง
และระบบประเมินผล ที่ครอบคลุมลักษณะการจัดการเรียนรู้ทุกมิติ ดังนั้นผลจากการนำรูปแบบไปใช้ทำให้
ครูความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ สอดคล้องกับผล
วิจัยของบำรุง ป้องนทราญ (2564) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริม
ความสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิบัติสู่ผลสัมฤทธิ์ขั้นสูง (High Impact
Practices) โรงเรียนหนองโนประชาสรรค์ และพบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการสร้าง
ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในระดับมาก ผลวิจัยของปราณี นาคทอง (2565) ที่ศึกษากลยุทธ์การจัดการ
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และ

พบว่า ผู้บริหาร ครู มีความคิดเห็นต่อการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษา ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน ผลวิจัยของ Chen, Y.M. et al. (2021) ที่ศึกษากลยุทธ์การนิเทศรายบุคคลและประสิทธิผลภายใต้มุมมองความเข้มแข็ง: การศึกษานำร่องรูปแบบการจัดการรายกรณีของผู้สูงอายุที่มีการดูแลระดับสูงในชุมชน และพบว่ารูปแบบการนิเทศได้มอบโอกาสในการเพิ่มศักยภาพและการรู้จักตัวเองอีกครั้ง สร้างความเชื่อมั่นในวิชาชีพและความหมายของการดำรงอยู่ และสร้างผลเชิงบวกต่อคุณภาพของการบริการและการปรับปรุงความพึงพอใจของผู้รับบริการ ผลวิจัยของ Dety Mulyanti (2023) ที่ศึกษาการนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของครูและประสิทธิภาพในยุคชีวิตวิถีปกติใหม่ การนิเทศการวางแผนโดยการสร้างโปรแกรมและเครื่องมือโดยใช้แอปพลิเคชัน Google Drive และ Google Form มีการดำเนินการนิเทศผ่านการเยี่ยมชั้นเรียนออนไลน์ การสังเกตการเรียนรู้ และการพูดคุยรายบุคคลกับครู และพบว่า การนิเทศในระบบดิจิทัลให้ประสิทธิภาพในกระบวนการนิเทศ ที่มีส่วนสำคัญช่วยให้ผู้อำนวยการสามารถตรวจสอบกิจกรรมของครูในชั้นเรียนต่างๆ โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ และสอดคล้องกับผลวิจัยของ Risma Anggreyani et al. (2023) ที่ศึกษาผลของการประยุกต์ใช้การนิเทศการบริหารการศึกษาต่อการปรับปรุงคุณภาพครู และพบว่าคุณภาพของครูที่ SD Negeri 34/I Teratai เป็นคนดี สามารถมองเห็นได้ จากความครบถ้วนสมบูรณ์ของเครื่องมือการเรียนรู้ทั้งหมดในรูปแบบแผนการสอนและโมดูล สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนความพร้อมและทักษะของครูในการใช้ความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพครู นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลวิจัยของ Clarke (2018) ที่ศึกษาเรื่องนักเรียนและผู้บริหารจากโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างของ PLC ระบุว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นจากการใช้ PLC พบว่า การมีส่วนร่วมใน PLC ช่วยให้ครูสามารถเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการและผ่านการโต้ตอบปกติที่เน้นการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้ RTI และสอดคล้องกับผลวิจัยของ Jane, Brian, and Beverly (2020 : 130) ที่ศึกษาประโยชน์ที่ได้รับจากรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสภาพแวดล้อมระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษา และพบว่า การใช้รูปแบบ PLC มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและเพิ่มการรับรู้ของครูเกี่ยวกับประสิทธิภาพโดยรวม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมหรือพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ โดยนำไปสร้างกลุ่มการเรียนรู้ระหว่างครูในสายชั้นเดียวกันระหว่างสายชั้น ระหว่างกลุ่มโรงเรียนและเครือข่ายที่กว้างขึ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายและภารกิจร่วมกันผ่านขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศทั้ง 6 ชั้นอย่างเหมาะสม นำรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศไปปรับใช้ในสถานศึกษาที่ต้องการในการสร้าง

1.2 ระบบการทำงานตามแนวทางชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติในระดับที่เป็นเลิศ (Best Practice) หรือวิธีการทำงานที่เป็นกลไกหลักเฉพาะของสถานศึกษา

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำหน้าที่หลักในการบริหารจัดการทั้งงานวิชาการและงานพัฒนาบุคลากร สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปปรับใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู และการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยในลักษณะของการบูรณาการรูปแบบการบริหารจัดการและการนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เฉพาะ เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศ เป็นต้น

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศที่พัฒนาแล้วไปต่อยอดและขยายผลในการนิเทศครู เช่น การพัฒนาสมรรถนะการสร้างสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนยุคใหม่ เป็นต้น

2.3 ผู้บริหารควรขยายผลด้วยการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งศึกษาแนวโน้ม (Trend Studies) ถึงรูปแบบการบริหารจัดการ ระบบหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศอย่างกว้างขวาง เช่น การศึกษาความสามารถครูด้านการจัดการชั้นเรียน ทักษะการหลอมรวมบูรณาการสื่อเทคโนโลยีและเนื้อหาสู่วิธีสอน (TPACK) ทั้งนี้ สามารถพัฒนางานวิจัยแบบระยะยาว (Longitudinal Study) เพื่อให้เกิดการศึกษาอย่างต่อเนื่องต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

1. การผสมผสานรูปแบบการบริหารจัดการและรูปแบบการนิเทศให้เป็นรูปแบบเดียวที่เอื้อต่อผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องทำหน้าที่บริหารจัดการทุกด้าน และทำหน้าที่นิเทศภายในไปพร้อมกัน

2. ความรู้ ทักษะ และเจตคติของครูต่อการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับแนวทางการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีความลุ่มลึกและเป็นหนึ่งเดียวมากขึ้น

3. ผู้วิจัยได้คิดค้นกิจกรรมและวิธีการผ่านการพัฒนาขั้นตอนการบริหารจัดการการนิเทศที่มีความลุ่มลึกและครอบคลุมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูมากขึ้น ตามขั้นตอนย่อย 30 ขั้นตอน

4. เกิดระบบการสร้างเครือข่ายและการใช้ช่องทางการเรียนรู้ในระบบออนไลน์อย่างกว้างขวาง

5. เกิดระบบการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศ 3 ระบบ ได้แก่ ระบบการสอนแนะ (Coaching) ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) และระบบประเมินผล (Evaluating) ที่สามารถสร้างประสิทธิภาพและส่งผลกระทบต่อความสามารถของครูมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- บำรุง ป็องนาทราย. (2564). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญตามแนวปฏิบัติสู่ผลสัมฤทธิ์ขั้นสูง (High Impact Practices) โรงเรียนหนองโนประชาสรรค์. *วารสารชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู*. 1(1). 45-60.
- ปราณี นาคทอง. (2565). กลยุทธ์การจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน .ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหาร การศึกษา . พระนครศรีอยุธยา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). *จิตวิทยาอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พิมพ์ฉัฐษา เทียนแจษฎา. (2564). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ระดับปฐมวัย*. สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มยุรี เจริญศิริ. (2563). *การพัฒนารูปแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถใน การสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย. นครปฐม. มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ราชกิจจานุเบกษา. (2556). *ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สาระความรู้ สมรรถนะ และ ประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และ ศึกษานิเทศก์ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556*. เล่ม 130, ตอนพิเศษ 156 ง (12 พฤศจิกายน 2556) : 43-54.
- โรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว. (2565). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาปีการศึกษา 2565*. อุดรราชธานี : โรงเรียนเทศบาล ๒ หนองบัว.
- วารินทร์ รัศมีพรหม. (2542). *การออกแบบและพัฒนาระบบการสอน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการ ศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เอกสารคำสอน.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง*. สงขลา : เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมสโป.
- วิรัตน์ แก้วสุด เมธาวดี เคหบาล เกரியไกร เพชรเสถียร วิทยา บุราณ และวิมลพรรณ สิงห์คำ. (2561). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศ PPDER เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ เน้นกระบวนการ PLC สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20*. โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน สพฐ. ปีงบประมาณ 2561. กระทรวงศึกษาธิการ.
- วัชร่า เล่าเรียนดี. (2550). *การนิเทศการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ*. นครปฐม: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช : การพัฒนาวิชาชีพ ทฤษฎี กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 12. นครปฐม. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- สายฝน แสนใจพรม. (2561). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ด้านสุขอนามัยของโรงเรียนบนพื้นที่สูง*. เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553*. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *การพัฒนากลไกขับเคลื่อนระบบการผลิตและพัฒนาครูสมรรถนะสูง สำหรับประเทศไทย 4.0*. กรุงเทพฯ: บจก. พริกหวานกราฟฟิค.
- สุธิดา การิณี. (2562). *การใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา ตอนที่ 4*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สุพักตร์ พิบูลย์. (2556). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้: แนวคิดและการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพาณิชย์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พรินท์ (1991) จำกัด.
- Chen, YM., Chen, KM., Chang CC., Chen MC. And Yang LY. (2021). The individualized supervision strategy and effectiveness under the strength perspective: a pilot study for the case management model of the high-care elderly in communities. *BMC Health Serv Res* 21, 546. <https://doi.org/10.1186/s12913-021-06574-2>
- Clarke, G. L. (2018). *The Effects of Teacher Beliefs When Embedding Response to Intervention Within a Professional Learning Community*. Degree of Doctor of Education (Ed. D.), Caldwell University
- Dety Mulyanti. (2023). Educational Supervision to Improve Teachers' Learning Quality and Performance in the New Normal Era. *Al-Ishlah: Journal Pendidikan*, 15(3), 3749-3755.
- Dick W. and Carey L. (1996). *The Systematic Design of Instruction*. 4th ed. New York: Longman.
- Glickman. (2010). *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*. 8th ed.. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Jane, B. Brian, K. and Beverly, B. (2020). *The Perceived Benefits of the Professional Learning Community Model in the Elementary Setting: A Case Study*. Associate Vice President for Graduate Affairs Melanie Bishop, Ed.D., Missouri Baptist University.
- Risma Anggreyani, Yesi Desria, Yantoro and Bradley Setiyadi. (2023). The Effect of the Application of Education Administration Supervision on Improving the Quality of Teachers. *Journal of Teaching and Learning*, 2(2), 75–83.

Timperley, H., Wilson, A., Barrar, H., & Fung, I. (2007). *Teacher Professional Learning and Development: Best Evidence Synthesis Iteration*. Wellington: Ministry of Education.
Retrieved from <https://www.educationcounts.govt.nz/publications/series/2515/15341>. 2023-10-10.